

bona eina per avançar en la comprensió del que avui és ja una realitat innegable. Una realitat que, si es mira des d'una òptica prou general, de conjunt, configura una ciutat extensa, dispersa i complexa, conformada per peces d'indole i funcionalitat diferents: ciutats grans i mitjanes, viles i pobles, creixements residencials i urbanitzacions, polígons industrials, àrees comercials i logístiques, equipaments, centres de lleure... Però, també, amb tota una sèrie d'impactes i problemes associats: de caire ambiental, de caire social, de caire paisatgístic, dificultats de mobilitat, dificultats de gestió... En resum, el llibre contribueix al necessari coneixement d'aquest fet, d'aquesta realitat conformada avui pels processos d'urbanització que estenen les dinàmiques, els comportaments i els estils de vida metropolitans cada cop més per territoris més extensos i allunyats.

Bibliografia

FERRER, A. (2003). «Del crecimiento disperso a la ciudad razonablemente com-

pacta». A FONT, A. (ed.). *Planeamiento urbanístico: De la controversia a la renovación*. Barcelona: Diputació de Barcelona, p. 135-150.

FONT, A.; LLOP, C.; VILANOVA, J. M. (1999). *La construcció del territori metropolità: Morfogènesi de la regió urbana de Barcelona*. Barcelona: Mancomunitat de Municipis.

FONT, A. (2004). «La regió urbana de Barcelona: De la ciutat compacta als territoris metropolitans». A: FONT, A. *L'explosió de la ciutat*. Barcelona: COAC, p. 244-263.

NEL-LO, O. (2001). *Ciutat de ciutats*. Barcelona: Empúries.

MUÑOZ, F. (2004). *Urbanització. La producció residencial de baixa densitat a la província de Barcelona, 1985-2001*. Bellaterra: UAB.

Sergi Cuadrado Ciurana

Universitat Autònoma de Barcelona

Departament de Geografia

Sergi.Cuadrado@uab.cat

BASTEN, Ludger

Postmoderner Urbanismus: Gestaltung in der städtischen Peripherie (Stadtzukünfte 1)

Münster (Alemanya): LIT Verlag, 2005, X + 363 p.

ISBN: 3-8258-8902-5

Aquest llibre pretén ser una síntesi i una avaluació a l'entorn de la multifuncionalitat dels nous paisatges de les perifèries urbanes, els quals reflecteixen l'evolució de l'urbanisme postmodern a Alemanya en comparació d'altres països. Des del punt de vista de la geografia postmoderna, no només es fa èmfasi en l'estètica de l'espai, sinó també en la construcció mental d'aquest, per tal de crear una identitat amb el lloc per als habitants de les zones perifèriques.

Ludger Basten és un geògraf alemany dedicat a l'estudi de la ciutat i dels sistemes urbans. En els últims anys, ha con-

centrat els seus esforços en l'estudi i el planejament que es dona a les zones suburbanas, que es diferencia substancialment del centre de les ciutats. El llibre que aquí es ressenya, *Postmoderner Urbanismus*, ha estat elaborat en col·laboració amb l'Institut de Geografia de Bochum (Alemanya) i la Universitat de Vancouver (Canadà).

L'estudi apareix en uns moments en què el tema de la perifèria torna a ser important, ja que té lloc una recerca de noves oportunitats i formes d'expressió en la planificació i, a més a més, la perifèria en si es teoritza i es conceptualitza de nou.

A finals de la dècada de 1980, la importància del centre de la ciutat alemanya perd pes enfront de la perifèria. I serà en els anys noranta, amb la unificació de la RFA (República Federal d'Alemanya) i la RDA (República Democràtica d'Alemanya), quan cada vegada es recuperen més zones perifèriques, sobretot pel que fa a antigues casernes militars que són reconvertides en habitatges. I, per tant, cal una planificació que englobi el conjunt de la ciutat, l'anomenat *new urbanism*.

D'aquesta manera, hi ha un redescobriments de la perifèria. Autors com ara Walter Prigge, amb *Peripherie ist überall* (1998) (*La perifèria és pertot arreu*); Jürgen Aring, amb *Suburbia-Postsuburbia-Zwischenstadt* (1999), i Klaus Brake, Jens Dangschat i Günter Herfert, amb *Suburbanisierung in Deutschland* (2000) (*Suburbanisme a Alemanya*), constitueixen només una petita mostra de la literatura alemanya que es dedica a aquest tema. I paraules com ara *urban sprawl*, *edge city*, *postmodern urbanism*, *post-suburbia* o *periurbanisme* són en boca de tothom.

El llibre s'estructura en sis capítols que aborden tres grans temes: la teoria, l'estudi empíric i la discussió de la teoria i de l'estudi empíric.

El primer capítol se centra en el tema de la perifèria com a objecte d'estudi científic. S'hi fa una anàlisi de la situació actual de la perifèria, com també de la manera com s'ha conceptualitzat de nou. És una presentació del llibre on s'explica l'estructura d'aquest i el tractament de la temàtica a partir de dos casos d'estudi: un d'europeu i un de nord-americà, per tal de poder fer una comparació i una síntesi dels diferents estils d'urbanització perifèrica.

El capítol segon explica la teoria postmoderna i com es presenta la perifèria a Alemanya.

L'autor proposa l'elaboració d'un discurs teòric de les diferents disciplines seguit d'una anàlisi sociohistòrica com a pràc-

tica cultural de l'època postmoderna, ja que, a la ciutat postmoderna alemanya, hi té molta importància la cultura. L'anàlisi de la ciutat postmoderna és bidimensional, en forma de xarxa, sense centre clarament definit i descentralitzat, com és el cas de la ciutat de Los Angeles (EUA). Per tant, el postmodernisme és l'època de la comercialització, de la imitació i de la superficialitat. Segons Nan Ellin, a l'obra *Postmodern Urbanism* (1996), el postmodernisme es caracteritza per l'historicisme, la contextualització, el simbolisme i la racionalització (p. 63-64). Per tant, la ciutat postmoderna tal com l'entem avui dia és l'expressió del concepte de suburbanització i conseqüència de la globalització, ja que només aquella ciutat que té prou espai a la perifèria, aquella on proliferi el *suburban separatism* (Mike Davis), podrà subsistir en la competència global «per tal de situar-se en el mapa».

El tercer capítol el constitueix l'estudi empíric del cas alemany de Postdam-Kirchsteigfeld dividit en tres subapartats. Postdam-Kirchsteigfeld és un barri perifèric de 60 hectàrees de la ciutat de Postdam localitzat al sud-est i a pocs quilòmetres de Berlín. En el seu origen, aquest barri de nova planta està pensat per ser una zona residencial i comercial amb estructures urbanes adoptades dels models anglès i danès. Una barreja entre cases d'alt nivell i cases adossades, amb l'objectiu d'apropar més aquesta zona a l'espai degradat de Drewitz i Drewitz-Nord, i així recuperar i crear llocs de treball. Robert von Krier i Christoph Kohl són els encarregats d'aquest pla, el qual inclou una estructura lògica i geomètrica, incorporant elements del paisatge sobre estructures urbanes històriques, per tal de crear una identitat de lloc per a les persones que hi viuen. Per tant, s'entén com una reestructuració i una recuperació de zones suburbanes.

Un exemple contrari es tracta en el capítol quart del llibre. És el model del

new urbanism a l'Amèrica del Nord. En aquest cas, el que es fa és, a partir del planejament general, elaborar el planejament de la xarxa viària sobre el territori perifèric i, al voltant d'aquest, s'estructura la nova perifèria, el factor principal de la qual és l'automòbil. En aquest apartat, s'hi explica que les formes urbanes varien segons els planejaments existents i que el *new urbanist* té un concepte de *transect* que vol dir diferents nivells jeràrquics de morfologia: centre-CBD, vores-vorurbà, suburbà i rural. Aquest model ha fet sorgir moltes crítiques, perquè no és avantguardista, perquè desnaturalitza la ciutat a causa de la construcció de moltes obres a la perifèria i perquè comporta una fragmentació a la ciutat.

El segon cas d'estudi elegit per l'autor és el cas canadenc de la ciutat de Panorama Village, a Surrey, a prop de Vancouver. Aquest cas d'estudi ocupa el cinquè capítol del llibre. Panorama Village, a British Columbia, té 35 hectàrees i és de nova construcció, amb cases individuals i adossades amb una arquitectura neoclàssica. La construcció d'aquest barri sorgeix, al contrari d'Alemanya, paral·lelament al projecte d'ampliació de la xarxa viària. Aquest barri té la finalitat de ser un lloc per a la família, amb un gran equilibri social i sentiment de seguretat. Els habitants solen ser *first-home buyers* i tenen la sensació de viure en una ciutat petita, per tant, suburbí i perifèria.

En el darrer capítol del llibre, Basten hi exposa les conclusions a què arriba en la discussió dels dos estudis empírics. L'autor hi explica el fet que vivim en una època d'incertesa que es caracteritza per la multidimensionalitat, la diversitat i les coincidències en conceptes universals. Per altra banda, destaca les diferències existents entre la cultura europea i la cultura nord-americana. Així, el barri perifèric alemany sorgeix després d'una època de

canvis polítics, on les persones conceben el barri com a perifèria de la ciutat principal i s'hi identifiquen a través del fet que molts dels seus habitants són llogaters. En canvi, al Canadà, el projecte és de total llibertat de creació, amb cases individuals on predomina la identificació social i ecològica, un lloc per a la família on els aspectes funcionals hi són molt importants. En definitiva, el llibre no vol donar respostes sobre com s'entén el procés d'urbanisme postmodern, sinó que simplement proposa preguntes obertes i respostes múltiples en l'àmbit de l'estudi de les ciutats contemporànies. Preguntes que queden obertes són: «La urbanització de la perifèria, implica l'acabament de la ciutat?», «Postmodernitat, significa despolitització?» o «Postmodernisme, vol dir reacció o progressió?»

Bibliografia citada

- BURDACK, Prof. Dr. J. (2005). *Reife, Stagnation oder Wende? Deutsche und internationale Perspektiven zur Suburbanisierung und Zwischenstadt*. Exposé und Abstract zur Fachsitzung 1 auf dem 55 Deutschen Geographentag, Trier, 1-8, Oktober.
- HARVEY, D. (1989). *The condition of Postmodernity: An enquiry into the origins of cultural change*. Oxford, Cambridge: Blackwell.
- PRIGGE, Walter (1998). *Peripherie ist überall*. Frankfurt am Main: Bauhaus 1.
- THEODOR VOGT, Matthias (2004). *Peripherie in der Mitte Europas. Bericht über das Collegium Pontes Görlitz-Zgorzelec-Zhorelec*. Leipzig: Prag.

Stephanie Wilbrand

Universitat de Girona

Departament de Geografia, Història i

Història de l'Art

stephanie.wilbrand@udg.es